

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Κοζάνη : 19/04/2021

Αρ. Πρωτ. : 194

Ταχ. Δ/ση : Πανδώρας 2   ΠΡΟΣ : **Όπως Πίνακας Αποδεκτών**
Ταχ. Κωδ. : 50100, Κοζάνη
Τηλέφωνο : 24610 26443
Email : kozgeotee@gmail.com
Πληροφορίες : Κουντούδης Π.
fax : 2461026710

Θέμα : Απόψεις – προτάσεις για τις επιπτώσεις από την εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών πάνελ στην Π.Δ.Μ.

Η Διοικούσα Επιτροπή (Δ.Ε.) του Παραρτήματος Δυτικής Μακεδονίας του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, συζήτησε εκτενώς και σε βάθος σε μια σειρά συνεδριάσεων της, το θέμα της εκρηκτικής ανάπτυξης συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Φωτοβολταϊκά πάνελ (Φ/Β) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Ενώ επί της αρχής συνηγορεί στην πολλαπλή χρησιμότητα και σκοπιμότητα εγκατάστασης γενικότερα ΑΠΕ σε επίπεδο χώρας, κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για ενδεχόμενες πολλαπλές επιπτώσεις σε κοινωνικό, οικονομικό, περιβαλλοντικό, αλλά και πολιτισμικό επίπεδο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, λόγω της άναρχης και χωρίς σχεδιασμό ανάπτυξής τους.

Συγκεκριμένα, οι παρατηρήσεις – προτάσεις της Δ.Ε. επί του θέματος συνοψίζονται στις εξής:

1. Επιπτώσεις στον Πρωτογενή Τομέα της οικονομίας

- i. Οι χορτολιβαδικές και οι δασικές εκτάσεις αποτελούν τους κύριους τόπους βόσκησης των αγροτικών ζώων. Η δέσμευση τους για εγκατάσταση Φ/Β, οδηγεί σε αύξηση του κόστους παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων και συνακόλουθη μείωση των εισοδημάτων των παραγωγών, δεδομένου ότι για τη διατροφή των ζώων θα πρέπει να αναπληρωθεί η απώλεια φθηνής τροφής από βόσκηση με επιπλέον αγορές ακριβών ζωοτροφών.

- ii. Η μείωση εκτάσεων βοσκοτόπου ενδεχομένως να δημιουργήσει σε βάθος χρόνου πρόβλημα στην κάλυψη των δικαιωμάτων των κτηνοτρόφων για τη χορήγηση άμεσων ενισχύσεων μέσω της Αίτησης Ενιαίας Ενίσχυσης (ΑΕΕ).

Με δεδομένο μάλιστα ότι οι πλεονάζουσες εκτάσεις βοσκοτόπων της Δυτικής Μακεδονίας διατίθενται, σύμφωνα με το ισχύον σύστημα, για την κάλυψη δικαιωμάτων παραγωγών και άλλων Περιφερειών που υστερούν σε διαθέσιμες εκτάσεις βοσκοτόπων, το θέμα αποκτά πανελλήνια διάσταση.

- iii. Επιπλέον, ανακύπτει ζήτημα ορθολογικής διαχείρισης και εκμετάλλευσης των διαθέσιμων βοσκοτόπων (βοσκοφόρτωση). Σύμφωνα με τις σχετικές εγκυκλίους του ΟΠΕΚΕΠΕ, ο παραγωγικός βοσκότοπος που θα δηλώνεται για την κάλυψη των δικαιωμάτων δεν θα πρέπει να επιβαρύνεται με περισσότερες από 0,7 Μονάδες Μεγάλων Ζώων ανά εκτάριο (MMZ/Ha). Αυτό σημαίνει ότι για κάθε MMZ είναι απαραίτητος βοσκότοπος τουλάχιστον 14,29 στρεμμάτων.

Κομβικό σημείο αποτελεί το γεγονός ότι σήμερα δεν αποτελεί υποχρέωση των επενδυτών η εκπόνηση Μελέτης Βόσκησης της ευρύτερης περιοχής ύστερα από τη χρήση εκτάσεων για εγκατάσταση ΑΠΕ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Κοινότητα Λευκάρων για παράδειγμα, δεσμεύονται για Φ/Β 2.000 στρ από τα συνολικά 5.000 στρ του διαθέσιμου δημόσιου βοσκότοπου, όταν στην περιοχή εκτρέφεται Ζωικό Κεφάλαιο μεγέθους 750 MMZ.

- iv. Η συνεχής αναζήτηση και δέσμευση με υψηλά μισθώματα ακόμη και παραγωγικών εκτάσεων για εγκατάσταση Φ/Β, οδηγεί σε αύξηση των τιμών ενοικίασης των αγροτεμαχίων, καθιστώντας απαγορευτική τη χρήση και καλλιέργειά τους από ακτήμονες και νέους γεωργούς της περιοχής, ψαλιδίζοντας δραστικά τα ούτως ή άλλως χαμηλά εισοδήματά τους.
- v. Δημιουργείται πρόβλημα στην μελισσοκομία δεδομένου ότι η εκχέρσωση και η εγκατάσταση Φ/Β οδηγεί σε μείωση του πληθυσμού χρήσιμων φυτών για τη διατροφή των μελισσών όπως είναι το φασκόμηλο. Επιπλέον, με δεδομένο ότι η μέλισσα χρησιμοποιεί τον ήλιο για τον προσανατολισμό της, δεν είναι γνωστό και χρήζει περεταίρω διερεύνησης αν και κατά πόσο τα Φ/Β αποπροσανατολίζουν τα μελισσοσμήνη.

2. Επιπτώσεις στο Περιβάλλον & στο Τοπίο

- i. Ενδεχόμενα σοβαρές θα είναι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την εγκατάσταση Φ/Β καθώς, θα επηρεαστεί το μικροκλίμα στο χώρο και πέριξ της έκτασης κατασκευής ενώ θα υπάρχουν σοβαρές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα των γεωργικών εκτάσεων

και διατάραξη των υπηρεσιών οικοσυστήματος. Το πρόβλημα επιτείνεται ακόμη περισσότερο, αν ληφθεί υπ' όψη ότι με τον κατακερματισμό των επενδυτικών προτάσεων ως προς τη χρήση των εκτάσεων για Φ/Β, δεν εξετάζονται ουσιαστικά οι σωρευτικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από το σύνολο της δυναμικότητας των επενδύσεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Ενωσιακό Δίκαιο Περιβάλλοντος και ειδικότερα στις διατάξεις για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, υφίσταται πρόβλεψη της βασικής αρχής για εξέταση των “σωρευτικών επιπτώσεων των έργων στο περιβάλλον” κατά την αδειοδότηση τους. Συγκεκριμένα η Οδηγία 85/337/ΕΟΚ όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2011/92/ΕΕ προβλέπει την εκτίμηση των επιπτώσεων ενός έργου στο περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων, τις σωρευτικές επιπτώσεις του υπό αδειοδότηση έργου, σε σχέση με λοιπά υφιστάμενα έργα στην περιοχή.

- ii. Σημαντικές αναμένεται να είναι οι επιπτώσεις στο Τοπίο. Η Ελλάδα ήταν μια τις χώρες που υπέγραψαν την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο στη Φλωρεντία της Ιταλίας στις 19 Ιουλίου 2000, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 3827/2010 (ΦΕΚ 30/Α/25-2-2010). Η σύμβαση έχει σαν στόχο να προάγει την προστασία, διαχείριση και το σχεδιασμό του τοπίου. Μεταξύ άλλων στη Σύμβαση τονίζεται ότι το τοπίο διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο δημοσίου συμφέροντος από άποψη πολιτισμική, οικολογική, περιβαλλοντική και κοινωνική και ότι συνιστά πόρο ευνοϊκό για την οικονομική δραστηριότητα, του οποίου η προστασία, η διαχείριση και ο σχεδιασμός μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Συμπληρώνεται δε, ότι το τοπίο είναι ένα σημείο κλειδί για την ατομική και κοινωνική ευημερία και ότι η προστασία, η διαχείριση και ο σχεδιασμός του συνεπάγεται δικαιώματα και ευθύνες για τον καθένα.
- iii. Σε κάθε περίπτωση ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα αποτελεί η αποκατάσταση των εκτάσεων των ορυχείων της ΔΕΗ στο σύνολο τους, όπως σαφώς προβλέπεται από τις επιμέρους Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή/και Αποκατάστασης. Κάθε σχετική παρέκκλιση θα επηρέαζε σημαντικά σε επίπεδο περιβαλλοντικών επιπτώσεων την ευρύτερη περιοχή (τοπίο, βιότοποι, πανίδα, μελλοντική επαναφορά σε καλλιέργεια κλπ.).

3. Επιπτώσεις στην αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας

- i. Είναι ορατός ο κίνδυνος να επαναληφθεί η πλασματική εικόνα καταγραφής υψηλού ΑΕΠ στην Περιφέρεια, που δεν θα ανταποκρίνονται σε πραγματικό εισόδημα των κατοίκων της ούτε φυσικά σε αυξημένη απασχόληση. Αυτό θα έχει αντίκτυπο στα

καθεστώτα ενισχύσεων με μειωμένα ποσοστά ενίσχυσης και ποσά ευρωπαϊκών πόρων.

- ii. Υπονομεύεται η αναπτυξιακή προοπτική του πρωτογενή τομέα και ιδιαίτερα του δυναμικού κλάδου της κτηνοτροφίας. Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι ο πρωτογενής τομέας θα πρέπει να παίξει σημαντικό ρόλο στην “μετά λιγνίτη” εποχή, οι συνθήκες όμως που τείνουν να δημιουργηθούν αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα ενασχόλησης με τον κλάδο, ιδιαίτερα για τους νέους ανθρώπους.

Για τους παραπάνω αναφερόμενους λόγους ως προληπτικές - διορθωτικές ενέργειες, προτείνουμε τα εξής:

1. Εκτίμηση των σωρευτικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε περιπτώσεις υπερσυγκέντρωσης έργων. Δεδομένης της συχνής συγκέντρωσης επενδύσεων Φ/Β πάρκων μικρής ισχύος, που εξεταζόμενα μεμονωμένα απαλλάσσονται από την υποχρέωση σύνταξης Μ.Π.Ε. προβάλλεται σήμερα η ανάγκη να διερευνώνται επαρκώς και τεκμηριωμένα τυχόν σωρευτικές επιπτώσεις στο οικοσύστημα από την κατασκευή τους.

Παράλληλα ο αποκλεισμός υπερσυγκέντρωσης Φ/Β πάρκων ή σε οριακές περιπτώσεις η πρόταση λήψης κατάλληλων μέτρων για την προστασία του τοπίου, των οικοτόπων αλλά και συχνά μεμονωμένων ειδών, θα πρέπει να θεωρηθεί ενέργεια υψηλής προτεραιότητας.

2. Προσφυγή των αρμοδίων Τοπικών Αρχών στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του Άρθρου 10 του Νόμου 3827/2010 (ΦΕΚ 30/Α/25-2-2010), υπεύθυνης για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου που υπεγράφη στη Φλωρεντία, προκειμένου να ελεγχθεί η συμμόρφωση των παρεμβάσεων με το πνεύμα και το γράμμα της σύμβασης.

Συγκεκριμένα, αν και κατά πόσο επηρεάζεται η ισορροπημένη και αρμονική σχέση μεταξύ κοινωνικών αναγκών, οικονομικής δραστηριότητας και περιβάλλοντος καθώς και το δημόσιο συμφέρον από πολιτισμική, οικολογική, περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη.

3. Να προηγηθεί η έγκριση σύγχρονου, κατάλληλου και επαρκώς επιστημονικά και κοινωνικά τεκμηριωμένου περιφερειακού αλλά και εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού.
4. Προηγούμενη ολοκλήρωση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης επέκτασης - αύξησης του κτηνοτροφικού κεφαλαίου στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης του πρωτογενούς τομέα στην περιοχή.

5. Σε κάθε περίπτωση και εφόσον καθυστερούν τα σχέδια διαχείρισης βόσκησης, να θεσμοθετηθεί τουλάχιστον να συντάσσονται προηγούμενα και με επιβάρυνση των επενδυτών, μελέτες βόσκησης ανά Δήμο ώστε να διασφαλίζονται οι παρούσες αλλά και οι προβλεπόμενες μελλοντικές κτηνοτροφικές ανάγκες. Συγκεκριμένα, να προβλέπονται ενέργειες αναχλοάσης - βελτίωσης των βοσκοτόπων, με λίπανση και εμπλουτισμό με ποικιλία κτηνοτροφικών φυτών, με καταπολέμηση των ζιζανίων και με εγκατάσταση μελισσοκομικών φυτών.
6. Θα πρέπει να ληφθεί κάθε απαιτούμενη μέριμνα ώστε να υλοποιηθεί, όπου από τα σχετικώς συμφωνηθέντα υφίσταται υποχρέωση, επιμέρους απόδοσης (π.χ. δημόσιες εκτάσεις) πλήρως αποκατεστημένων εδαφών της ΔΕΗ στο δημόσιο ή στους προβλεπόμενους Τοπικούς Φορείς.

Με την προσδοκία ότι οι προτάσεις μας θα συμβάλλουν στην άμβλυση των ενδεχόμενων επιπτώσεων από την ανάπτυξη Φ/Β αλλά και στην ορθολογική και με σχέδιο ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παραμένουμε στη διάθεση σας για κάθε διευκρίνιση ή συνεργασία επί του θέματος.

Με τιμή,

**Ο Πρόεδρος
της Δ.Ε. ΓΕΩΤ.Ε.Ε. / Π.Δ.Μ.**

Θεόδωρος Γ. Σιόγκας

Πίνακας Αποδεκτών

(με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)

1. Βουλευτές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
2. Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας
3. Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας
4. Δημάρχους Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
5. Συντονιστή & Ομάδα Συμβούλων ΣΔΑΜ

Κοινοποίηση

1. Γραφείο Πρωθυπουργού Θεσσαλονίκης
2. Κ.Υ. και Παραρτήματα ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
3. Μ.Μ.Ε.